

49 Venäjä-tutkimus Maanpuolustuskorkeakoulussa

Äänitteen kesto: 33 min

Litterointimerkinnät

Haastattelija:	Simo Pesu
Vastaaja 1:	Katri Pynnöniemi
Vastaaja 2:	Pentti Forsström
Sa- (sana)	Sana jää kesken Epävarmasti kuultu jakso puheessa tai epävarmasti tunnistettu puhuja
(-)	Sana, josta ei ole saatu selvää
(--)	Useampia sanoja, joista ei ole saatu selvää
, . ? :	Kieliopin mukainen välimerkki tai alle 10 sekunnin tauko puheessa

Simo Pesu: Mä olen everstiluutnantti Simo Pesu Maanpuolustuskorkeakoulusta sotataidon laitokselta, Venäjä-ryhmän johtaja. Me tässä tänään keskustellaan apulaisprofessori Katri Pynnöniemen ja erikoistutkija Pentti Forsströmin kanssa Venäjä-tutkimuksesta Maanpuolustuskorkeakoulussa. Ja sitten me vähän kerrotaan siitä, että mikä on Venäjä-ryhmä ja mitä se tekee ja miksi se tekee täällä sitä Venäjä-tutkimusta.

[musiikkia]

Intro: Kuuntelet Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon ytimessä -podcastia. Jaksoissa sotataidon asiantuntijat keskustelevat ajankohtaisista yhteiskuntaan ja sen turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

Simo Pesu: Venäjä-ryhmä perustettiin 2017 Maanpuolustuskorkeakoulun ja Helsingin yliopiston yhteistyönä. Katri on siel ollu perustamassa mukana, niin mä antaisin Katrille täs ensimmäisen puheenvuoron. Minkä takia tämä ryhmä perustettiin ja sä sitte päädyit siihen hakemaan? Sun ei tarvi kertoa, et miksi sut valittiin sinne, koska joku muu sen valinnan teki.

Katri Pynnöniemi: Kyllä, juuri näin. Sen verran tiedän taustoista, että tarve huomattiin 2014 ja tiedämme, et prosessit kestää aika kauan eri puolilla et saadaan rahoitus kuntoon ja niin edelleen. Mutta 2017 tulin itse elokuussa tähän. Tää on yhteisprofessori, jota hoidan toisaalta Helsingin yliopistossa osana Aleksanteri-instituuttia ja sitte täällä Maanpuolustuskorkeakoululla osana Venäjä-ryhmä ja sotataidon laitosta. Kyllä se tärkein tehtävä, mikä meillä on ja se syy tälle ryhmälle on sen Venäjän sotilaspolitiikan, turvallisuuspolitiikan opettaminen nuorisolle, uuden sukupolven kasvattaminen. Mutta se ei taas tapahdu ilman tutkimusta, eli ajankohtaisen tilanteen ja sen taustojen tutkiminen akateemisessa kehityksessä. Ehkä tässä tiivistettynä on se tavote.

Simo Pesu: Entäs sun oma rooli sitte nyt apulaisprofessorina tässä ryhmässä? Mitä sun omasta mielestä pitäis saada aikaan täällä tutkimuksen ja opetuksen puitteissa?

Katri Pynnöniemi: No se on aika tietyl tavalla selkeätä, että tiettyjä akateemisia joutaleita, artikkeleita julkastaan, jotka aiheena on pääasiassa se et minkälainen toimija Venäjä on maailmanpolitiikassa. Se on se suuri kehys, jonka sisällä on ryhtynyt tekeen tutkimusta ensin Venäjän uhkakuva-ajattelusta ja sitte toisaalta nyt tän laajamittaisen hyökkäyksen aikana enemmän siitä, miten sodasta puhutaan. Joka sopii tämmöselle strategiaan keskittyvään. Ja itse tulen kansainvälisen politiikan taustalla mukaan, niin se on semmonen hyvä näkökulma. Mut se, mitä sitte muuta tuotetaan sen lisäksi, mikä se oma tutkimus on, niin se näkyy viiveellä. Ja se on mun mielestä se meidän tietyl tavalla tärkein tehtävä. Eli ne on ne opiskelijat toisaalta täällä Maanpuolustuskorkeakoulussa ja sitte tuolla siviilipuolella. Eli saadaan graduja, saadaan innostettua uusia tutkijoita alalle ja kiinnostumaan turvallisuuden ja kovan turvallisuuden tutkimuksista. Niin siviileitä kuin sitte sotilasuralla olevia. Ja ehkä kolmantena on tietysti sitte meidän tehtävä olla osa julkista keskustelua, niinku tämäkin keskustelu tässä tänään, tuottaa siihen jotakin järkeviä ajatuksia. Mikä on tietysti aina aika vaikeeta, kun tilanteet liikkuu ja tulee usein meillekin yllätyksenä.

Simo Pesu: Joo. Pentti, aktiiviupseerina olit laatimassa väitöskirjaa silloin, kun tätä on suunniteltu ja valmisteltu tätä tutkimusryhmän rakentamista täällä Maanpuolustuskorkeakoululla. Sitte sut valittiin sen jälkeen, ku sä jättäydyit työeläkkeelle sotilaselämästä, niin sut valittiin vielä haun jälkeen erikoistutkijaksi tähän ryhmään. Sä vedät nyt tällä hetkellä sit sitä sotilaallista tutkimusosuutta. Katri vetää turvallisuuden tutkimusta ja sä vedät sit sotilaallista tutkimusta, ni mikä sun näkökulma nyt on, mitä sun pitää saada aikaseks tällä tutkimuksella tällä hetkellä Maanpuolustuskorkeakoulussa?

Pentti Forsström: Joo, se on juuri näin, että tää on äärimmäisen tärkeätä. Tää ei oo nyt oikein akateemisesti oikein sanottu, että mitä me ei tehdä. Niin me ei täysin niinku vaikka Katri sanoi, että me ei koiteta olla tiedusteluorganisaatio, vaan me ollaan tutkimus- ja opetusorganisaatiota. Että me ei jokaista, niinku Katri sano, risausta lähdetä perustelemaan ja pyrkiä olemaan ennalta, vaan me pyritään sotilaallisen voiman ja sotilaspolitiikan Venäjän osalta, millä tavalla, miksi he tekevät, miksi he ajattelevat, mihin ne pyrkivät nimenomaan tässä niin sanotussa kovassa turvallisuuden kentässä, selvittämään näitä tekijöitä ja faktoja, mitä sieltä on sitten löydettävissäkään. Ja tämän iskostaminen sitte opetuksen kautta nuorempaan sukupolveen, niin sotatieteiden kandidaattivaiheessa, jossa tietysti perusintressi on meille yhtäältä, että ne, jotka meidän ryhmässä on mukana tekemässä kandidyyttä, niin saa ensinnäkin tietyn Venäjä-kipinän itselleen ja myöskin tutkimuksellisen prosessin jollain tavalla haltuun, jotta sitten maisterivaiheessa me toivotaan, että on pikkasen enemmän osallistumista ja päästään syvemmälle Venäjän sotilaspolitiikan tutkimukseen ja analysointiin. Tavallaan kasvatetaan sitä yhtäältä tietämystä meidän omassa Puolustusvoimissa siitä, mikä venäläinen ajattelu, venäläinen sotilaallinen ajattelu on, ja toisaalta myöskin sitte olla tietynlainen HR-yksikkö, joka toivottavasti osaa iskostaa sopivan motiivin nuorukaisiin, että he hakeutuisivat Venäjä-tutkimuksen piiriin jossain uransa vaiheessa. Tässä lyhykäisyydessään.

Simo Pesu: Ehkä lyhyesti voitte viel luonnehtii sitä, että miks ei aikaisemmin oo tehty akateemista tutkimusta. Tää käynnistettiin tosiaan vuoden 2014 jälkeen nousi ajatus esiin ja käytännössä sitten käynnistettiin tutkimusta tässä muodossa tutkimusryhmänä 2017. Millä lailla se on aikaisemmin järjestetty?

Pentti Forsström: Aikasemmin, siis mul oli aikanaan onni olla mukana jo vuosituhaten vaihteessa ja myöskin sitä ennen oli, siis ennen Maanpuolustuskorkeakoulun sotataidon laitoksen perustamista oli strategian laitos muun muassa, oli taktiikan laitos, jotka toimivat erillään. Ja siellä tietysti tätä Venäjä-tutkimusta tehtiin yhtä lailla. Mut se ei ollu niin sanotaanko koherenttia toimintaa, niinku se nyt on tän Venäjä-ryhmän perustamisen jälkeen. Ja siinä suhteessa se oli vähän enemmänkin teemakohtasta, opetusaine-, tutkimusalakohtaista, strategiaan liittyvää, joka silloin oli ehkä enemmän vielä enemmänkin kansainvälispolitiikkaan painottuvaa. Ja sitten toisaalta hyvin vahvasti taktiikkaan, aselajitaktiikkaa ja taktiseen tasoon liittyvää tutkimusta. Mut ei tällaista instituutiota nimeltä Venäjä-ryhmä, joka olisi kootusti suunnittelemassa ja toteuttamassa Venäjä-tutkimusta, niin sellasta ei ollu. Mut tää on mun mielestä se iso muutos, joka tässä tapahtu, tällainen yhden tutkimuskentän selkeyttäminen ja johtoonotto.

Simo Pesu: Sulla on, Katri, kanssa pitkä historia Venäjä-tutkimuksessa. Miten sä näet tälläsen tutkimusryhmän muodostamisen, mihin sä liityit silloin 2017?

Katri Pynnöniemi: Joo, tässä on nyt, tietyllä tavalla voitaisiin ajatella, että optimaalisesti tehostettu sitä täysin hyvin erilaisten tutkimusperinteiden ja monitieteisen toimintaa sillä, että siviilit ja sotilastaustaiset toimii yhdessä samassa. Ja mun mielestä tää on ainoa tapa tehdä siitä jollakin tavalla toimivaa. Se on vaan osa sitä akateemisen maailman siiloja, meil on niitä paljon sillä puolella myös. Ja tässä tapauksessa symbioosi on vähän mahdollisempaa kuin sitte se, että ihan erillisillä laitoksilla toimitaan. Ja jotenki aattelee, että ehkä vaan kyse nyt on ylipäänsä siitä, että öö akateeminen tutkimus tai policy-tutkimus elää ajassa. Eli meillä on sentään se perusta Venäjään kohdistuvaan, Venäjää koskevaan tutkimukseen tosi hyvä ja on yksittäisiä ihmisiä, jotka on turvallisuuspoliittisia kysymyksiä pohtinu koko sen 90-luvun alusta lähtien. Mut et nyt tietyllä tavalla meillä on resursseja eri tavalla tehdä tätä työtä. Ja sit samalla lailla on saatu lisäresursseja, joiden avulla nyt sitten Helsingin yliopiston puitteissa toimii Mannerheim-professuurin työryhmä. Jossa sitte väitöskirjantekijöille on mahdollista säätiörahoituksella turvata mahdollisuus tehdä työtä, jossa kohteena on nimenomaan nyt tää hyökkäyssodan vaikutukset ja sen taustat ja historiallinen konteksti. Niin tässä hetkessä tietyllä tavalla pystytään sitte tarjoamaan tutkittua tietoa siihen, mistä tullaan, miksi Venäjä toimii niinku se toimii ja sitte tulevaisuudessa meillä on ehkä selkeämpi pohja monitieteelliselle sota käsittelevälle, turvallisuutta käsittävälle tutkimukselle.

Simo Pesu: Kiitos. Me ollaan tosiaan, se varmaan näyttäytyy tää, että me tarkastellaan sotilaallisista näkökulmista, turvallisuuden näkökulmista, strategisista näkökulmista joissakin ennakoititöissä, mihin ollaan sitte tälläkin joukolla osallistuttu viime vuosina. Varmaan siellä se näyttäytyy parhaiten tuotteiden näkökulmasta. Tää Venäjä-tutkimus tällaisena, ku se Suomes täl hetkellä on Maanpuolustuskorkeakoulussa, niin mä en oo tunnistanu en yhtään tällaista ryhmää eurooppalaisessa puolustushallinnoissa enkä tutkimus-. Yhdysvalloissa ehkä tälläsii tunnistaa heidän ajatuspajoissa ja jossakin kohtaa hallinnoissa, mut tää on hyvin uniikki eurooppalaisessa kokonaisuudessa. Että se on se Venäjä-tutkimus puolustushallinnossa myös ja asevoimissa hajautunut yksittäisiin ihmisiin. Nyt kun me ollaan, Suomi liittyy tänä vuonna sotilasliittoon, jossa meillä synty kumppaneita iso joukko ja me ollaan tätä Venäjä-tutkimusta tehty kansainvälisessä kontekstissa.

Sitä on tehty aiemmin ja nyt erityisesti ollaan tehty sitä tämän Venäjä-ryhmän puitteissa viimeisten vuosien aikana, oli sitten sota tai rauha tai oltiin liittoutuneita eli ei. Mut nyt kun me katsotaan tota Nato-liittoutumista, ni tunnistatteko te siinä mitään muutosta tai muutospainetta tähän meidän tutkimukseen jatkossa? Jos Pentti ensimmäisenä.

Pentti Forsström: Kyl mä uskosin, että tunnistan kyllä molemmin puolin. Se on meistä lähtevää kehittymistarvetta ja myöskin meihin kohdistuvia odotuksia varmastikin läntisessä maailmassa, mitä on. Ja jos lähtee näistä odotuksista liikkeelle, niin yhtäältä kyllä mä uskosin, että meiltä odotetaan nimenomaan tietämystä siitä asiasta, mistä puhuttiin, tästä Venäjän olemuksesta, Venäjän politiikasta, sen syvimmästä olemuksesta, motiiveista ja niin edespäin ja niin edespäin. Siitä tällasta hyvin käytännönläheistä, faktaan perustuvaa, tutkimukseen perustuvaa tietämystä, mikä Venäjä on ja mihin se on menossa ja niin poispäin. Toisaalta myöskin uskosin näin, ja se luo tietynlaisen pohjan tähän yhteistyön laajentamiselle, mikä meillä on varmastikin odotettavissa. Mutta kyllä meillä on tietysti toisin päin sit se haaste, että meidän pitää lunastaa nää odotukset. Se on se on varmastikin näin. Sitä tässä pyritään tekemään ja luonnollisesti se organisaatio, mikä meillä on ja henkilöstömäärä ja resurssit muutoinkin, niin se tietysti sanotaanko raamittaa meidän toimintaamme. Me ei voida ihan joka paikassa ja joka teemasta ja joka aiheesta lähteä kovinkaan kiinteään yhteistyöhön. Mutta kyllä tällasia projekteja ja konsultaatioita ja kanssakäymistä ja tutkimusyhteistyötä varmastikin pystytään tekemään. Siinä suhteessa varmastikin jotenkin vois ajatella, että tämä on nyt win-win-tilanne meille molemmille. Sekä läntiselle Euroopalle ja siellä Venäjä-tutkimukselle että meille. Eikä pelkästään Venäjä-ryhmälle vaan Suomen Puolustusvoimille yleensäkin. Kyl mä lähtisin tällaisesta asetelmasta liikkeelle.

Simo Pesu: Mitä tää Nato-liittoutuminen on Katrin mielestä tuonu tähän meidän tutkimukseen tai sen tarpeisiin tai toteuttamiseen?

Katri Pynnöniemi: Pieni havainto on, mut se on ehkä jo ajalta ennen. Eli se on tämän laajamittaisen Venäjän hyökkäys Ukrainaan. Mut toisaalta, joo, ehkä tää liittoutuminen eri tavalla ehkä kiinnostusta ulkomaisille opiskelijoille tulla Suomeen sitte katsomaan, et miten täällä opiskellaan Venäjä-asioita tai laajemmin Euraasiaa ja Itä-Eurooppaa. Et semmonen kiinnostus on. Joka toisaalta ei liity vaan siihen meidän yleiseen kontekstiin, mutta myös mä haluaisin uskoa näin, että liittyy siihen, et minkälaista tutkimusta täällä on tehty ja sanaa tietyllä tavalla kiirii ja sit se tuottaa tämmösii kontakteja ja kyselyitä ja kiinnostusta, mikä on tosi hyvä merkki. Mut sitte kyllä nyt näinä vuosina ku ollaan ryhmänä kuljettu tuolla ulkomailla ja ollaan tavattu näitä muita ryhmiä, jotka ovat, ei se nyt suuri määrä ihmisiä sit lopulta maailmassa ole, niin kyllä se yleinen kova taso siinä osaamisessa, se on ollu mukava huomata. Ja se, et me pystytään samalla tasolla käymään niitä keskusteluja asiantuntijoiden kanssa. Ja sit mitä Pentti mainitsit, tää resurssikysymys, niin siinä joudutaan kyl tekemään valintoja, että mihin keskitytään ja mitä linjaa lähdetään tutkimuksessa tekemään. Johtuen siitä, että ei nyt ole iha massiiviset resurssit, vaikka ollaanki tosi kiitollisia siitä, mitä tällä hetkellä on ja mitä on pystytty saamaan tälle ryhmälle.

Pentti Forsström: Jos vielä voi täsmentää, nimenomaan se, että tuolla kansainvälisessä kentässä on yllätys useimmiten se, että meil oli upseerikurssit, joita me koulutamme ja joiden opetukseen me osallistumme ja se on meillä ykkönen tietyllä tavalla. Ja tää tutkimus tulee nyt sit, ei nää tietysti oo kumpaan ensin, mutta

yhtä kaikki molemmat kulkee käsi kädessä. Ja se on muistettava, että täytyy hoitaa tää kansallinen kenttä ensin ja sitten katsotaan, mihin aikaa ja resursseja löytyy, niin sen mukaan mennään.

Simo Pesu: Joo, se on tosiaan täs omana havaintona kans tässä mukana kulkeneena, Venäjää jo toistakymmentä vuotta pitkälti, vähän pidempäänkin tarkastelleena upseerina eri tasoilta, niin meillä tosiaan on se, et me tuodaan opetukseen se, mitä me tutkitaan. Ja se tällaisessa sotakoulussa se ei aina ole. Joskus sotakoulussa tuodaan sitä, mitä on koettu ja mitä on nähty ja mitä on osattu, niin se tuodaan opetukseen, mut me tuodaan tutkimus opetukseen täällä. Ja se on lähtökohtaisesti kaikille kursseille nuorimmasta vanhimpaan, että se on kadetista kenraaliin, jos kenraalit vaan näkevät hyväksi siihen meidän koulutukseen ja opetukseen osallistumisen ja näkevät sen hyödyllisenä.

Katri Pynnöniemi: Ehkä jos mä lisään tohon semmosen asian, mikä yhdistää jälleen kerran. Puhutaan sotilaallisen ajattelun ymmärtämisestä ja sitte kulttuurinen tai strateginen tai muu. Niin se, mikä yhdistää tietyl tavalla näitä kahta linjaa, on se tavote ja halu asettaa se Venäjän toiminta toisaalta historialliseen kontekstiin ja toisaalta sitten ymmärtää mahdollisimman syvällisesti niitä venäläisiä käsitteitä, joilla he lähtee selittää jotakin tapahtumaa tai teoriaa. Ja sitten sitä verrataan siihen, mikä on se vastaava tai puuttuva tai mikä lienee ikinä tilanne onkaan se läntinen teoria. Ja tän mä huomaan vaan, et ne parhaat työt usein, mitä muiden töitä lukee, niin niillä on se sama periaate tai lähtökohta siihen tutkimukseen, että aidosti luetaan sitä, mitä venäläiset kuvittelevat olevansa tekemässä, mitä ajattelevat tekevänsä. Sen sijaan, että otetaan joku valmis teoria, jonka kautta sitä selitetään. Mut täs me ollaan vähän sen kysymyksen äärellä, että onko aluetutkimuksen lähtökohta vai onko sit tällanen suuren suuri, kaikkia maita selittävä poliittisen realismin teoria tai muu, mikä on se tausta. Mutta mä näkisin, että tässä meillä on hyvin samantapainen lähtökohta siihen, että se alueen tuntemus täytyy olla ensi hanskassa ja sitte voidaan lähtee sinne systeemitason ilmiöitä tulkitsemaan ja miettimään.

Pentti Forsström: Ja jos tähän voi lisätä, oikeestaan täsmentäis viel sanotaanko lähempänä ruohonjuurta, on nimenomaan, että miten opetuksessa ja erityisesti eri kurssien opinnäytteessä pyritään, että lähetään siitä venäläisestä käsitemaailmasta, käsitejärjestelmästä liikkeelle. Mikä se sitten tutkittava aihe tai analysoitava aihe onkaan. Mut lähdetään, se juuret on siellä Venäjässä ja heidän määrittelyssään ja lähtökohdissaan ja sitä kautta lähdetään tekemään. Ja miksi näin, ni on se, että me tiedetään, että venäjän kielen taito on vähenemään päin ja siinä suhteessa me koitetaan myöskin sponsata näitä opinnäytteentekijöitä sillä, että me tuetaan tässä käsitemaailman haltuunotossa. Vaikkakin sitte tutkimusaineisto muutoin on sitten kerätty ja hankittu ja analysoitu muualta. Mutta kuitenkin se tutkimuksenkin juuri olisi siellä Venäjässä ja nimenomaan siinä alueessa ja kulttuurissa ja lähtökohdissa, mitkä siellä on. Että ei irroteta tätä tutkimusta kohteesta.

Simo Pesu: Toitte just sen olennaisen lisäarvon, mitä me yritetään tuottaa tässä sotatieteellisestä tutkimuksesta täällä, et me tulkitaan sitä venäläistä näkökulmaa. Mehän emme voi sitä kertoa, mikä se venäläinen näkökulma on, koska me emme ole venäläisiä emmekä palvele Venäjän hallinnossa, mut me tulkitaan sitä. Yritetään tulkita sitä venäläisistä lähtökohdista ja tarjota se upseeristolle sekä sitte yliopisto-opetuksessa myös yhtä lailla tarjota se venäläinen sotilaallinen ajattelu ja sen

perusteet sinne analyysin pohjaksi. Eli sympatiaa se ei edellytä, mutta se edellyttää empatiaa.

Katri Pynnöniemi: Niin, tai mä sanoisin, että uteliaisuutta. Ja nyt eletään murroskohtaa, jossa meidän on ollu kaikkien hyvin vaikee sitä loogista tietä nähdä tähän sotaan. Ja sit toisaalta murrosvaihe siinä mielessä, et tää Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen laajamittaisuus ja massiivisuus on myös systeeminen elementti siinä mielessä, et se fundamentaalilla tavalla muuttaa Venäjää, jota aikaisemmin tunnettiin ei mielestäni enää ole olemassa. Ja sen takia ollaan kaikki vähän pieniä antropologeja tässä, et seurataan, mihin suuntaan se sitte menee. Et mä korostaisin jotenki tällä hetkellä itselle, ehkä henkisesti parempi ajatella, että meidän täytyy säilyttää uteliaisuus sitä maata kohtaa. Ja sit toisaalta miettiä sillai dualistisesti myös Ukrainan kautta nyt eri tavalla, mitä ei oo aikasemmin tehty. Eli että mitä emme ole nähneet olennaista Ukrainasta ja mitä voisimme oppia sitte siitä sodasta.

Simo Pesu: Sä toit olennaisen asian esiin, et me eletään täl hetkel Euroopassa historiallista murroskohtaa. Ja se, että me yritetään luoda kuvaa siitä, että miltä tää meidän yhteinen Eurooppa huomenna näyttää tai vähän kauempana. Niin siihen ei oikeestaan oo kun yksi tie. Sen takia tän tyyppinen tutkimus, mitä me tehdään, se on helppo kokea mielekkäänä. Ja on se sitte vaikka uteliaisuutta, niin sen verran me olemme uteliaita tulevaisuudesta, että mihin suuntaan se on tällä hetkellä menossa. Ja siin vaihees kun ollaan murroskohdassa, niin kukaan ei tosiaankaan tiedä, mitä huomenna tapahtuu. Mutta meillä on nyt sit se jonkunlainen edellytys luoda niitä rakennuspuita sille huomiseksi päivälle. Ja sitä se on tietysti, et me hieman ehkä, resursseista te puhuitte et meit on nyt Maanpuolustuskorkeakoulussa, sanotaan et se 10:n molemmin puolin liikkuu tämä joukko harjoittelijasta professoriin, mikä meil on täl hetkel käytettävissä Venäjä-tutkimusta varten, että meillä on selkeesti pieni paine ja pyrkimys hieman sen kasvattamiseen edelleen tällaisessa eurooppalaisessa murrostilantees. Mut mennään siihen kansainväliseen yhteistyöhön ja sen rakentamiseen. Me ollaan joidenkin vuosien ajan kerran vuoteen järjestetty Venäjä-seminaari, Russia Seminar, jossa on tarkotus tarkastella Venäjän turvallisuutta ja Venäjän sotilaallista voimaa ja niiden kehitysnäkymiä. Se tietysti toimii yhtenä välineenä tän kansainvälisen yhteistyön sekä kansallisen yhteistyön rakentamiseen. Pentti on ollu siitä nyt muutaman vuoden vastuussa tän Venäjä-seminaarin järjestelyistä, niin miten sä näet sen Venäjä-seminaarin rooli ja miten se on sun mielestä kehittyny tähän mennessä?

Pentti Forsström: Jos lähdetään henkilökohtaisesti, minähän näen sen elintärkeänä kysymyksenä, että näin pitää toimia ja on ainoa oikea seminaari, jossa tutkitaan Venäjää ja tarvitaanko niitä muita ollenkaan. Jos näin vähän kärjistetään leikillä, niin kyllä. Mut sillähän on pitkät perinteet. Mä viittasin aiemmin tähän tietynlaiseen Venäjä-tutkimuksen heterogeenisuuteen. Oli olemassa sellainen käsite ja tapahtuma kuin Suomenlinnan seminaari, joka ikään kuin on ehkä tän Venäjä-seminaarin esiaste vois sanoa. Mut se tässä organisaatiomuutoksissa ehkä jäi tietyllä tavalla vähän sanotaanko odottamaan aikoja parempia.

Simo Pesu: Milloin sitä järjestettiin?

Pentti Forsström: Se oli siis vuosituhanen vaihteessa, 2000-luvun alussa vuosittain kerättiin kansainvälinen seminaari, jossa silloin oli hyvinkin vakuuttavasti venäläisiä mukana. Tietysti ajat oli sen mukaset ja nyt on tietysti vähän toisentyypisiä. Mutta

yhtä kaikki tää kiinnostus Venäjän-tutkimukseen ja sen aihepiiri on saatu pysyttyä edelleen tässä niinku sanoit turvallisuudessa ja sotilaallisessa toiminnassa hyvinkin moniulotteisesti. Sen vakuuttuneisuus siitä, että tää on aika vahva seminaari, tietosuus sen olemassaolosta on levinny, vois oikeestaan sanoo koko maailmaan. Siis meidän perus- ja tälläset historialliset kumppanit Ruotsi, Yhdysvallat, Britannia, Viro on vakiintuneita vierailijoita ja sieltä tulee tutkijoita. Mutta nyt hiljalleen on Eurooppa laajenemassa tässä suhteessa. On Norjaa, Tanskaa, Saksaa, Hollantia, mennään sitten sen ulkopuolelle ja Ranskasta puhumattakaan, niin myöskin Armeniaan. Ja tietyllä tavalla tää ehkä kuvastaa sitä ajattelua, mitä me ollaan, että yritetään lähestyä Venäjää keinusta jos toisesta ja puolelta jos toiseltaki. Tässä suhteessa nyt tuleva seminaari ensi vuonna käsittää jo kolmisenkymmentä ulkomaista puhujaa, tutkijaa. Se minusta kuvaa hyvin sitä, että se tuplaantuu vuodessa esiintyjien määrä ja aihepiirien kysymyksessä ei niinkään laajene vaan menee syvemmälle. Mä puhuisin näin päin mieluummin. Se kuvastaa minusta sitä sen etabloitumista tähän meidän järjestelmään. Ja myöskin se, että me ollaan saamassa myöskin Puolustusvoimia hiljalleen mukaan tähän yhteiseen yritykseen, ni se on hyvin, mä näen tänkin hyvinkin positiivisena kehityssuuntana ja sille on ilman muuta tilausta myöskin meidän Puolustusvoimien sisällä.

Simo Pesu: Joo, me mielellään tuodaan puolustushaarojen näkökulmia myös tän Venäjä-seminaarin kautta. Miten se Katri sun vastuulla olevassa tutkimuksessa näyttäytyy tämä Venäjä-seminaari ja on näyttäytynyt?

Katri Pynnöniemi: No kyllä joka vuosi on ollu joku aihe, joka ei oo suoraan sotatieteitä, vaan puhutaan kansainvälisestä politiikasta tai sitten mennään johonkin ehkä myös Venäjän sisäpolitiikan kysymyksiin. Ne on aika kivasti kyllä kulkenu mukana. Jolloin just syntyy sitä mielipiteenvaihtoa sitte eri alojen tutkijoiden parissa ja se on tosi hieno juttu. Ens vuonna taas on kiva nähdä, et meil on paljon ukrainalaisia tulossa, joiden ajatuksia on syytä kuunnella tarkasti.

Simo Pesu: Haluatsä Pentti viel täs lopuksi kuvata, et mitä meil on odotettavissa tossa ens vuoden seminaarissa? Ei mennä vielä tarkemmin sisältöihin, tehdään vielä toinen jakso, missä puhutaan sisällöt, mut et –

Pentti Forsström: Joo, nyt pitäs myyntipuheenvuoro –

Simo Pesu: Nyt on vielä hetki aikaa.

Pentti Forsström: Kaksi täyttä työpäivää, kaksi seminaaripäivää on täynnä eri aiheista lähtien nimenomaan Venäjän statuksesta turvallisuuspolitiikassa, puhutaan puolustushaaradomaineista, puhutaan ukrainalaisista lähtökohdista, sodan oikeutuksesta, puhutaan sotataidosta, puhutaan hieman ehkä myöskin logistiikasta. Mutta kyllä mä näkisin, että sekä turvallisuuspolitiikka että sotilaspolitiikka Venäjän osalta tulee hyvin konkreettisesti käytyä läpi hyvinkin laajalla aineistolla. Ja ehkä sellain yks, jos vois todeta, että selkee mielenkiinto alkaa niin meillä kuin kansainvälisessä Venäjä-tutkimuksessa olemaan siihen, mitä tästä sodasta on opittavaa, miten se pitäisi ymmärtää, mitä siitä pitäisi ottaa itselleen mukaan kotia vietäväksi ja mahdollisesti omiin käyttöön ja tarkoituksiin. Sellainen on selkeästi kasvattamassa nyt mielenkiintoa tänä vuonna.

Simo Pesu: Kiitos. Tosiaan Venäjä-seminaari järjestetään 14.–15.2. tossa ens vuoden alussa. Siinä ehkä tuohon Pentin osioon voi lisätä vielä, että täs on tietysti

herättäny tän sodan jatkuminen tuolla Ukrainassa ja miten Venäjän hyökkäys jatkuu, ni siel muun muassa tullaan käsittelemään Venäjän varustautumista ja Venäjän taloudellisii edellytyksii järjestää sodankäynti ja sota. Tässä vaiheessa kiitoksii teille. Oli ihan mukava päästä kertomaan Venäjän tutkimuksesta Suomessa ja todeta se, että tää on tällä hetkellä Euroopassa aika uniikki tutkimusryhmä. Me varmaan rakennetaan sitä yhdessä ehkä vielä hieman näyttävämmäksi ja toivottavasti yhdessä kumppaneiden kanssa päästään vähän syvemmälle Venäjän tarkastelussa. Kiitoksii tässä vaiheessa.

Katri Pynnöniemi ja Pentti Forsström: Kiitos.

Simo Pesu: Kuulijoille hyvää joulunodotusta.

[musiikkia]